

EUROPEJSKIE
FORUM
ROLNICZE
2022

www.forum-jasionka.pl

Patronat Honorowy Wiceprezesa
Rady Ministrów, Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Pana Henryka Kowalczyka

Patronat Honorowy

Partnerzy Strategiczni

Partnerzy Główni

Partnerzy

Partnerzy Medialni

Słowem wstępu

ARTUR BALAZS

Prezes Kapituły
Fundacji Europejski
Fundusz Rozwoju Wsi
Polskiej, były minister
rolnictwa

Europejskie Forum Rolnicze to wydarzenie, które organizujemy co roku w Jasionce koło Rzeszowa. Jego genezę są odbywające się od 2002 roku spotkania przyjaciół i współpracowników Józefa Ślisza – Wicemarszałka Senatu I i II kadencji, współtwórcy rolniczej Solidarności, w rocznicę jego śmierci.

Zagrożenie kolejną falą koronawirusa oraz lutowa agresja Rosji na Ukrainę sprawiły, że podjęliśmy decyzję o organizacji tegorocznego Forum w innym miejscu i w zmienionej formule. To, co nie uległo zmianie, to główny cel Europejskiego Forum Rolniczego – dyskusja o najważniejszych problemach dotyczących wsi i rolnictwa.

Europejskie Forum Rolnicze 2022 odbyło się w szczególnym czasie – wojny w Ukrainie – i jest naznaczone tym dramatycznym dla całego świata wydarzeniem. Będzie ono miało wpływ również na rolnictwo, ponieważ Ukraina to jeden z największych eksporterów żywności na świecie, zwłaszcza zboża, od którego w rolnictwie wszystko się zaczyna. Destabilizacja tego rynku może mieć niewyobrażalne konsekwencje nie tylko dla Europy.

Obecna sytuacja za wschodnią granicą zmusiła nas do zwrócenia jeszcze większej uwagi na sektor rolniczy w Polsce i Unii Europejskiej. Poświęciliśmy temu wiele uwagi podczas tegorocznego Forum, gdzie dyskutowano o skutkach wojny w Ukrainie dla Europy, świata, bezpieczeństwa żywnościowego.

Mam nadzieję, że do naszego następnego spotkania w Jasionce wojna w Ukrainie zakończy się, a my będziemy mogli w czasie pokoju dyskutować o najważniejszych zagadnieniach związanych z rolnictwem i wsią.

KRZYSZTOF
PODHAJSKI

Prezes Zarządu
Fundacji Europejski
Fundusz Rozwoju Wsi
Polskiej

Europejskie Forum Rolnicze to otwarta platforma wymiany myśli i poglądów na tematy rolnicze, kładąca nacisk na partnerską dyskusję pomiędzy politykami, ekspertami i rolnikami. Jest to wydarzenie, podczas którego zawsze rozmawiamy o wyzwaniach stojących przed mieszkańcami wsi, unijnej wspólnej polityce rolnej, nowych technologiach, o przyszłości polskiej i europejskiej wsi. Podobnie jak w poprzednich edycjach, także i w tym roku gośćmi Forum byli członkowie politycy, samorządowcy, rolnicy, a także specjaliści, praktycy oraz przedstawiciele biznesu, świata nauki i gospodarki z kraju i zagranicy.

Najważniejszym niewątpliwie tematem tegorocznej edycji Forum były problemy w branży rolniczej wywołane wojną w Ukrainie, która dotyka wszystkich obszarów naszego życia. Planując nasze wydarzenie, chcieliśmy zwrócić jednak uwagę również na inne obszary istotne dla sektora rolnego i polskiej wsi. Rozmawialiśmy więc o Zielonym Ładzie, m.in. w kontekście bezpieczeństwa żywnościowego oraz wyzwań, z jakimi wiąże się jego wdrożenie. Szukaliśmy odpowiedzi na pytanie, czy możliwa jest reforma ubezpieczeń rolniczych i jak ubezpieczyć straty spowodowane suszą, która w ostatnich latach staje się dla polskich rolników zjawiskiem powszechnym. Poruszyliśmy także wątek białych plam na cyfrowej mapie Polski, które znajdujemy głównie na terenach gmin wiejskich w naszym kraju, oraz potrzeb samorządów i mieszkańców wsi w zakresie cyfryzacji.

Tematy podejmowane podczas debat i paneli wywołały ożywioną dyskusję nie tylko wśród prelegentów, ale i uczestników. W trakcie dyskusji plenarnych i kuluarowych omawialiśmy główne kierunki rozwoju oraz najistotniejsze problemy branży rolniczej.

Wierząc, że tegoroczne Europejskie Forum Rolnicze było dla Państwa okazją do inspirującej wymiany myśli, informacji i doświadczeń, już teraz zapraszam na kolejną edycję, która, mamy nadzieję, odbędzie się w marcu 2023 r. w Jasionce.

Europejskie Forum Rolnicze 2022 – najważniejsze wydarzenie w branży rolno-spożywczej

produktami rolno-spożywczymi. Panele dyskusyjne poświęcone były natomiast zielonemu rolnictwu i nowoczesnym rozwiązaniom dla tego sektora, reformie systemu ubezpieczeń rolniczych oraz cyfryzacji obszarów wiejskich. W Forum udział wzięło **25 prelegentów**, w tym m.in.: Henryk Kowalczyk – Wicepremier, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Janusz Wojciechowski – Komisarz ds. rolnictwa UE, Franz Fischler – były komisarz UE ds. rolnictwa, ministrowie rolnictwa z Czech, Litwy i Łotwy, Jerzy Buzek – Przewodniczący Rady Programowej Fundacji EFRWP, oraz Władysław Kosiniak-Kamysz – Prezes Polskiego Stronnictwa Ludowego.

IV Europejskie Forum Rolnicze, organizowane przez Fundację Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej oraz Agro Promotion, odbyło się 30 czerwca 2022 r., w Centrum Zaawansowanych Materiałów i Technologii CEZAMAT w Warszawie.

Podczas wydarzenia miały miejsce debaty i panele, w których wzięli udział przedstawiciele Komisji Europejskiej, ministrowie rolnictwa z Polski i krajów Unii Europejskiej, przedstawiciele rządu, organizacji rolniczych i producenckich oraz wiodących instytucji handlowych krajowych i zagranicznych.

Tematami przewodnimi debat głównych były: **sytuacja polskiego i europejskiego rolnictwa w obliczu wojny w Ukrainie, przyszłość polskiej wsi oraz perspektywy handlu unijnymi**

Gościem specjalnym wydarzenia był Oleh Kuts, Chargé d'affaires a.i. Ukrainy w Rzeczypospolitej Polskiej, który podziękował Polakom za serce i pomoc okazane Ukraińcom. Zaznaczył, że Polska jako pierwsza z zachodnich państw przyszła im z pomocą, wiodąc prym w udzielaniu wsparcia, które jest wielowymiarowe. Podkreślił, że dzięki woli polskiego prezydenta eksport ukraińskich produktów rolnych nie będzie odbywał się przez kraje, które wspierają agresora.

Polskie i europejskie rolnictwo – główne wyzwania

IV Europejskie Forum Rolnicze poświęcone było najistotniejszym wyzwaniom stojącym obecnie przed polskim i europejskim rolnictwem. Czołowi politycy i eksperci biorący udział w konferencji nie mieli wątpliwości, że największy wpływ na sektor rolniczy w najbliższych miesiącach, a nawet latach, będzie miała sytuacja w Ukrainie i rosyjska agresja na ten kraj.

JERZY BUZEK

„Budowanie nowej rzeczywistości w gospodarce i rolnictwie musimy zacząć już teraz, od jeszcze lepszego wspierania Ukrainy”

FRANZ FISCHLER

„W nowej zrewidowanej propozycji KE dla sektora rolnictwa należy uwzględnić konieczność działania na rzecz zapobiegania zmianom klimatu oraz bezpieczeństwa żywnościowe krajów UE”

Wiele zagrożeń

Jerzy Buzek, Przewodniczący Rady Programowej Fundacji Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej i były premier RP w wystąpieniu otwierającym tegoroczne Europejskie Forum Rolnicze wskazał wydarzenia, które w ostatnich latach i miesiącach najbardziej dotknęły gospodarkę i rolnictwo w Polsce i Europie, a których konsekwencje będą miały charakter długofalowy. To zagrożenia wywołane zmianami klimatu, powodujące nieprzewidywalne i tragiczne dla rolników skutki, pandemia, która doprowadziła do osłabienia gospodarki europejskiej, a przede wszystkim agresja Rosji na Ukrainę. Wydarzenia te mają wpływ na nasze bezpieczeństwo, jednak w jego opinii głód w Europie nie grozi.

Premier Buzek, kończąc swoje przemówienie podkreślił, że budowanie nowej rzeczywistości w gospodarce i rolnictwie musimy zacząć już teraz, od jeszcze lepszego wspierania Ukrainy, w tym przede wszystkim pomocy militarnej i humanitarnej dla tego kraju.

Nie wszyscy bezpieczni

Podobnego zdania był Janusz Wojciechowski, Komisarz ds. Rolnictwa

i Rozwoju Obszarów Wiejskich UE, który zapewnił, że w krótkim okresie czasu nie ma bezpośredniego zagrożenia żywnościowego dla Polski i UE z powodu wojny w Ukrainie. Zagrożenie to istnieje natomiast na poziomie światowym, głównie w krajach Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej.

Zielony Ład a bezpieczeństwo żywnościowe

Franz Fischler, Komisarz UE ds. rolnictwa w latach 1995–2004 wspominał o prognozach Komisji Europejskiej dla rolnictwa do 2030 r. Przewidywały one w tym okresie stabilność i brak większych zmian w branży. Tymczasem po agresji Rosji na Ukrainę wszystko uległo zasadniczej zmianie.

Zdaniem komisarza Europa dysponuje wystarczającą ilością żywności, by zapobiec ryzyku głodu w naszej części świata. Z drugiej strony jednak kraje europejskie same nie będą w stanie zrównoważyć strat poniesionych przez Ukrainę w zakresie produkcji rolnej w skali globalnej.

Zaznaczył jednocześnie, że zrównoważony rozwój będzie zyskiwał znaczenie w najbliższych latach i jest przekonany, że nie można odkładać działań na rzecz ochrony środowiska, gdyż zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych najbardziej dotyczą właśnie rolnictwo, prowadząc do coraz większych strat w produkcji rolnej. Nie można też, jego zdaniem, doprowadzić do sytuacji, w której będą to zmiany nieodwracalne.

ARTUR BALAZS

„Rozwiązanie kwestii eksportu zboża z Ukrainy musi wziąć na siebie Komisja Europejska, a nie wyłącznie państwa graniczące z Ukrainą”

W jego opinii, w zaistniałej sytuacji, dotychczasowe propozycje Komisji Europejskiej dla sektora rolnictwa wymagają rewizji śródoterminowej. Należy w nich uwzględnić zarówno konieczność działania na rzecz zapobiegania dalszym zmianom klimatu, jak i bezpieczeństwo żywnościowe krajów UE.

Palący problem eksportu z Ukrainy

Artur Balazs, Przewodniczący Kapituły Fundacji Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej i były minister rolnictwa podkreślił, że redukcja zużycia nawozów i ich wysoka cena wpłyną na ograniczenie produkcji, na co w tej chwili nie można pozwolić. Wskazał na potrzebę rozłożenia w czasie tego procesu w celu uniknięcia kryzysu żywnościowego, który będzie miał negatywny wpływ na życie ludzi w wielu regionach świata, np. w Afryce. Głód nie stanowi zagrożenia

JANUSZ WOJCIECHOWSKI

„W krótkim okresie czasu nie ma bezpośredniego zagrożenia żywnościowego dla Polski i UE z powodu wojny w Ukrainie”

GRUPA POLMLEK

w liczbach

12
zakładów
produkcyjnych

100%
polskiego kapitału

93
linie
produkcyjne

150
polskich dostawców
warzyw i owoców

3700
zatrudnionych
wykwalifikowanych
pracowników

1 mln
sztuk soków/
napojów/nektaarów
dziennie

4,5 mln L
dzienny przerób mleka w litrach

8200
polskich gospodarstw rolnych
współpracujących stale
z Grupą Polmlek (polskich
dostawców mleka)

www.polmlek.com

POLMLEK

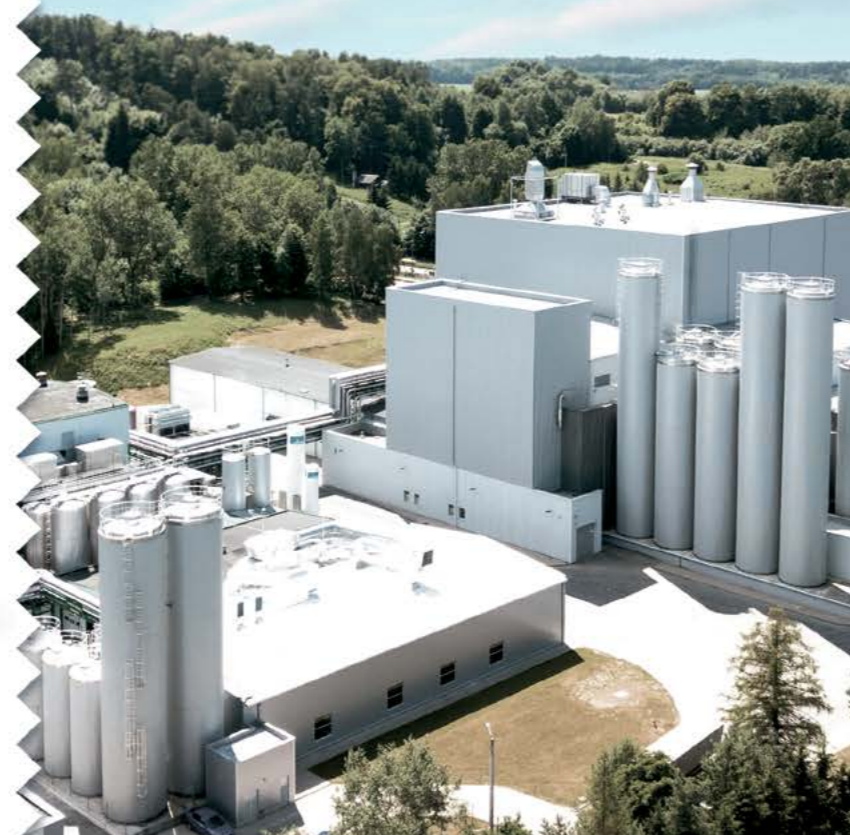
GRUPA POLMLEK

 zakłady
produkcyjne

 hotele

 magazyny

DEBATA I

Europejskie rolnictwo w obliczu wojny w Ukrainie

HENRYK KOWALCZYK

„Obecnie najważniejsze
jest zapewnienie
bezpieczeństwa plonów
i Komisja Europejska musi
to uwzględnić w swoich
założeniach”

KASPARS GERHARDS

„Trzeba dokonywać
inteligentnych wyborów:
nie jest to dobry czas na
zmniejszenie produkcji,
a przecież należy też
podejmować działania
na rzecz poprawy klimatu”

Europejskie Forum Rolnicze 2022 rozpoczęła debata na temat sytuacji europejskiego rolnictwa w obliczu wojny w Ukrainie. Wzięli w niej udział:

- **Henryk Kowalczyk** – Wicepremier, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- **Kaspars Gerhards** – Minister Rolnictwa Łotwy
- **Zdenek Nekula** – Minister Rolnictwa Czech

- **Paulius Astrauskas** – Wiceminister Rolnictwa Litwy

Debatę poprowadził Karol Bujoczek, Redaktor Naczelny „top agrar Polska”.

Na początku każdy z prelegentów odpowiedział na pytanie, w jaki sposób wojna w Ukrainie wpłynęła na rolnictwo w jego kraju. Zdaniem

Zdenka Nekuli **wojna spowodowała w Czechach przede wszystkim**

wzrost cen produktów rolniczych, co wywołało duże napięcia w społeczeństwie oraz niepewność co do

przyszłości. Stwierdził, że musimy zadbać teraz nie tylko o zabezpieczenie żywności w Europie, ale również o bezpieczeństwo krajów spoza UE.

Kaspars Gerhards potwierdził, że działania wojenne w Ukrainie mają ogromny wpływ na łotewskie rolnictwo, ponieważ gwałtownie wzrosły ceny produktów rolnych, gazu, ropy i nawozów. Podwyżki są dotkliwe zwłaszcza w branży drobiarskiej i ogrodnictwie. Ocenił sytuację w kraju jako dramatyczną, również perspektywy na przyszłość nie są według niego optymistyczne. Prognozy wskazują zaś, że ceny utrzymają się na historycznie wysokim poziomie do 2024 r. Jednocześnie zaznaczył, że **Łotwa jest bezpieczna, gdyż dysponuje**

wystarczającą ilością żywności, natomiast problemem mogą być jej ceny, które będą drastycznie rosnąć. Jego kraj zamierza jednak zwiększać produkcję, także po to, by poprawić bezpieczeństwo żywnościowe w innych krajach. Paulius Astrauskas przyznał, że żyjemy w czasie pełnym wyzwań, a wojna przynosi nieuniknione dla wszystkich konsekwencje. Podkreślił, iż Litwa jako kraj, który w znacznej mierze koncentruje się na uprawie i eksporcie zbóż, a nie ich przetwarzaniu, jest gotowa pomóc krajom potrzebującym, zaopatrując je w surowce. **Wojna pogorszyła sytuację na Litwie zwłaszcza z powodu drastycznego wzrostu kosztów produkcji, energii, pasz, nawozów i paliwa.** W najtrudniejszej sytuacji są hodowcy wieprzowiny i drobiu, którym Litwa zapewnia pomoc ze środków unijnych i krajowych w celu zrekompensowania części strat spowodowanych wzrostem cen pasz.

Henryk Kowalczyk stwierdził, że Polska była bardziej przewidująca niż wielu polityków UE, o czym świadczy bezpieczeństwo energetyczne naszego kraju oraz zapewnione dostawy gazu. Niestety jego ceny znacząco wzrosły, przekładając się na podwyżkę cen nawozów. Rolnicy stanęli więc przed dylematem: czy stosować tak drogie nawozy w celu utrzymania plonów, czy jednak z nich zrezygnować, mając świadomość, że plony będą niższe. By zapobiec zmniejszeniu produkcji, **Polska przyjęła plan pomocy rolnikom, przekazując prawie 4 mld zł na dotacje do zakupu nawozów.** W dalszej części debaty rozmówcy dużo miejsca poświęcili **barierom w odbiorze zbóż z Ukrainy,** podkreślając, iż w chwili obecnej nie ma możliwości przyjęcia przez kraje UE oczekiwanej przez ten kraj ilości zbóż. Wynika to przede wszystkim z braku niezbędnej do przeprowadzenia tego procesu infrastruktury i rozwiązań technicznych (np. kontenery, urządzenia przeładunkowe, naczepy samochodowe) oraz magazynów

ZDENEK NEKULA

„Mamy do czynienia z dwoma głównymi wyzwaniami: konieczność zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego dla Europy i świata oraz rozwiązanie kwestii eksportu zbóż z Ukrainy”

PAULIUS ASTRAUSKAS

„Konieczne jest odblokowanie portów i pomoc rolnictwu w Ukrainie, by kraj ten podniósł się z tragedii”

do przechowywania ukraińskich surowców rolnych. I tutaj niezbędne są realne i konkretne działania Komisji Europejskiej. Stawiano też pytania o sposoby wyeksportowania ziarna z Ukrainy w sytuacji, gdy zablokowane są ukraińskie porty, oraz skuteczność i opłacalność odbioru zbóż poprzez transport drogowy i kolejowy.

Utrudnieniem w przyjęciu oczekiwanej przez Ukrainę ilości zbóż mogą być również w wielu krajach **nadwyżki zbóż w magazynach**, które byłyby obecnie potrzebne dla ukraińskich surowców. Konieczne jest więc według prelegentów przygotowanie prowizorycznych przestrzeni magazynowych, zanim jeszcze rozpocznie się proces eksportu zbóż z Ukrainy do Europy. Zdaniem Zdenka Nekuli magazyny tymczasowe nie powinny zagrażać polskim i europejskim rolnikom. Niewątpliwie jednak, co podkreślił Paulius Astrauskas, konieczne jest odblokowanie portów i pomoc rolnictwu w Ukrainie, by kraj ten podniósł się z tragedii, jakiej doświadczył. Zdaniem Henryka Kowalczyka, i zgodni z nim byli pozostali uczestnicy debaty, **nie można doprowadzić do obniżenia produkcji rolnej w Unii Europejskiej**

z powodu istotnego spadku plonów w Ukrainie. Wicepremier upatruje w tym szansy dla UE, by stać się spichlerzem dla świata, ponieważ zapotrzebowanie na żywność globalnie będzie rosło. Zaznaczył, że obecnie **najważniejsze jest zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego** i Komisja Europejska musi to uwzględnić w swoich założeniach, zwłaszcza w kontekście wdrażania Zielonego Ładu, który wpłynie na zmniejszenie produkcji. Jednocześnie zgodził się, że skutki zmian klimatycznych powodują wzrost wydatków na rolnictwo. W tej sytuacji, jak uważa Kaspars Gerhards, trzeba dokonywać inteligentnych wyborów: nie jest to bowiem dobry czas na ograniczenia w produkcji żywności, a przecież **należy też podejmować możliwe działania na rzecz poprawy klimatu**. Również w planie strategicznym Litwy, o którym mówił Paulius Astrauskas, głównym założeniem są reformy zapewniające bezpieczeństwo żywnościowe i stabilność w tym obszarze oraz działania zmierzające w kierunku bardziej zrównoważonego rolnictwa. Jak pokazała debata, mamy obecnie do czynienia z **dwoma głównymi wyzwaniami**: z jednej strony to konieczność zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego dla Europy i świata, w tym Afryki Północnej i Bliskiego Wschodu, a z drugiej – rozwiązanie kwestii logistycznej eksportu zbóż z Ukrainy, dopóki zablokowane są porty ukraińskie.

BIO Lider
NATURALNIE Z BIO-GEN

innowacyjne preparaty dla gleby i roślin

www.bio-lider.pl

Przyszłość polskiej wsi

Podczas Europejskiego Forum Rolniczego 2022 miała miejsce debata o przyszłości polskiej wsi. Zainicjował i poprowadził ją **Artur Balazs**, a jej uczestnikami byli **Henryk Kowalczyk** – Wicepremier, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz **Władysław Kosiniak-Kamysz** – Prezes Polskiego Stronnictwa Ludowego. Dyskutowali oni o **sprawach szczególnie ważnych dla polskich rolników**: kwestii ubezpieczeń KRUS, problemie suszy i ubezpieczeniach z tego tytułu, zbożu z Ukrainy, które trafi do Polski, możliwościach produkcji energii przez gospodarstwa wiejskie, rosnącej cenie nawozów, emeryturach rolniczych, a także o wykluczeniu edukacyjnym, zdrowotnym i komunikacyjnym mieszkańców wsi. Prelegenci spierali się także o definicję rolnika aktywnego. Henryk Kowalczyk wymienił **zastugi obecnego rządu dla rolnictwa**, w tym realizację licznych programów i zachęt w postaci wsparcia finansowego dla rolników, np. do zakupu nawozów, w ramach Energii dla Wsi czy na budowę biogazowni rolniczych. Przypomniał też o przekazaniu ok. 40 mld zł na rozwój obszarów wiejskich, poprawie ustawy o ubezpieczeniach upraw, która sprawiła, że areał ubezpieczony

od suszy wzrósł 44 razy, oraz o niedawnym powołaniu Polskiej Grupy Spożywczej. Przy tej okazji Minister zwrócił uwagę, iż **znacząca część przetwórstwa w naszym kraju znajduje się poza polskim kapitałem**. Zgodnie z deklaracją Wicepremiera, holding spożywczy ma zmienić ten niekorzystny trend. Wyjątkiem jest, jak wskazał, **branża mleczarska, oparta na zasadach spółdzielczości, która powinna być wzorem dla pozostałych specjalizacji w obszarze przetwórstwa**.

Zdaniem Władysława Kosiniaka-Kamysza **największe zasługi dla polskiego rolnictwa mają sami rolnicy**. Powołał się na raport SGH, według którego poziom nastrojów w rolnictwie jest najgorszy od 1999 r., a prognozy również nie są optymistyczne. Według Prezesa PSL **rząd nie ma planu na przyszłość dla polskiej wsi**. Kosiniak-Kamysz uważa, że **zboże z Ukrainy powinno trafić nie tylko do polskich, ale i niemieckich portów**, a stamtąd – do Afryki bądź na Bliski Wschód. W jego opinii ukraińskie zboże jest niekonkurencyjne wobec polskiego i nie może zalewać naszego kraju. Zaznaczył też, iż w obecnej sytuacji **należy odejść od ograniczeń produkcji w Europie**. W tych dwóch sprawach

ARTUR BALAZS

„Trzeba znowelizować ustawę o dzierżawie roli, ponieważ dziś wielu rolników nie może jej kontynuować”

HENRYK KOWALCZYK

„Znacząca część przetwórstwa w naszym kraju znajduje się poza polskim kapitałem. Wyjątkiem jest branża mleczarska, oparta na zasadach spółdzielczości”

lider PSL oczekuje jednak propozycji ze strony Komisarza Janusza Wojciechowskiego.

Artur Balazs przywołał natomiast temat **trudności wynikających z dzierżawy gruntów rolnych**. Zgodnie z przepisami, dzierżawcy państwowej ziemi mogli tracić 30% dzierżawionej nieruchomości. O wyłączeniu gruntów spod dzierżawy decydowała państwowa agencja. Jeśli dzierżawca nie godził się na takie wyłączenie, tracił prawo pierwszeństwa kupna tej nieruchomości lub możliwość przedłużenia jej dzierżawy bez przetargu. Były minister rolnictwa wskazuje na konieczność nowelizacji ustawy, ponieważ dziś wielu rolników nie może kontynuować dzierżawy. Zdaniem Kosiniaka-Kamysza uchwalenie ustawy o dzierżawie roli w takim kształcie było złą decyzją.

Kończąc dyskusję, Prezes PSL podkreślił, iż toczy się fundamentalny spór o charakter państwa polskiego – czy ma ono być scentralizowane, do czego dąży Prawo i Sprawiedliwość,

czy zdecentralizowane – zgodnie z wizją Polskiego Stronnictwa Ludowego.

Artur Balazs, podsumowując debatę stwierdził, iż mimo różnic rozmowy są możliwe i konieczne. Istnieją bowiem rozwiązania, które można wprowadzić wspólnie, w interesie polskich rolników.

WŁADYSŁAW KOSINIAK-KAMYSZ

„W obecnej sytuacji należy odejść od ograniczeń produkcji w Europie”

Grupa Azoty S.A.

Polski producent. Jeden z europejskich liderów branży nawozowo-chemicznej

Grupa Azoty to zdecydowany lider w Polsce

i jeden z liderów branży nawozowo-chemicznej w Europie.

Jako wiodący producent nawozów mineralnych w Europie

tworzymy nowe formuły nawozowe zgodne z europejskimi regulacjami klimatycznymi, dostosowane do potrzeb gleby oraz wymagań różnych upraw.

Realizując założenia Europejskiego Zielonego Ładu

opracowujemy również nowoczesne ekologiczne formuły nawozowe, które poprawiają efektywność nawożenia i ograniczają emisję.

Grupa Azoty oferuje sprawdzone, innowacyjne produkty

powiększające plony i zapewniające ich powtarzalność.

grupaazoty.com

GRUPA
AZOTY

Grupa Azoty Partnerem Strategicznym Europejskiego Forum Rolniczego 2022

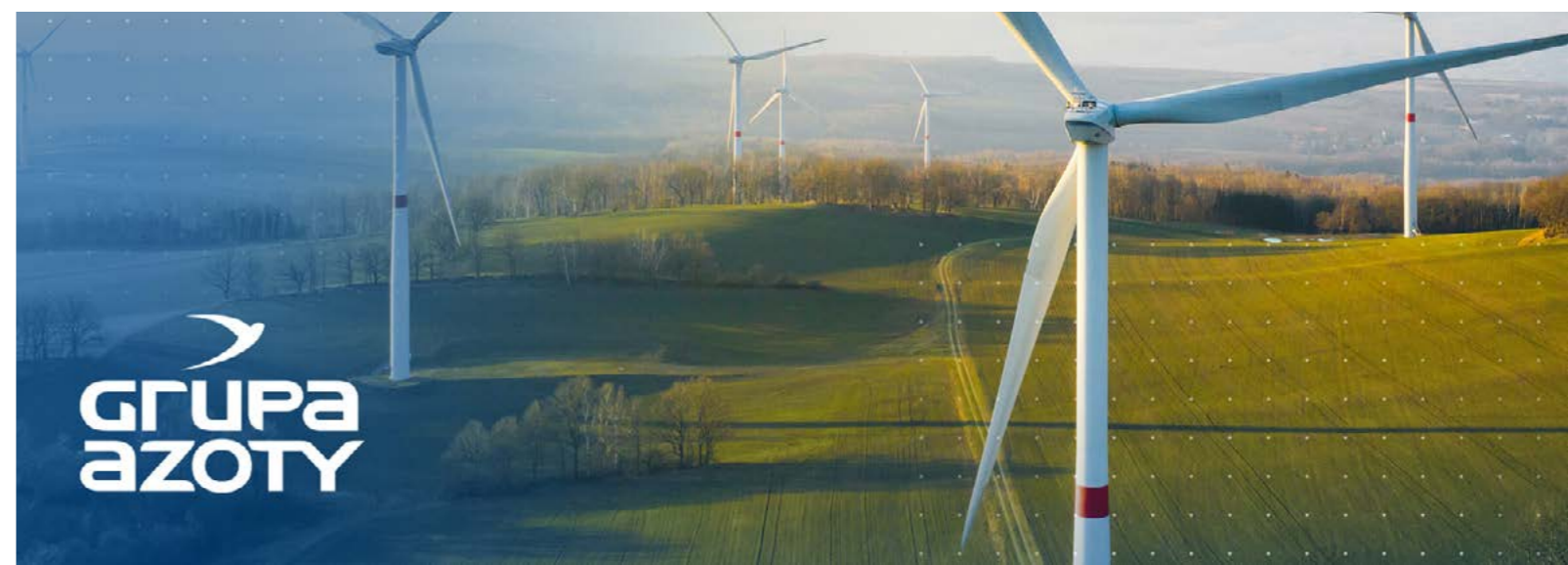
Grupa Azoty to zdecydowany lider krajowego rynku nawozowego i jedna z kluczowych grup kapitałowych branży nawozowo-chemicznej w Europie. Zajmuje drugą pozycję w Unii Europejskiej w produkcji nawozów azotowych i wieloskładnikowych, ma również silną pozycję na rynkach takich produktów jak melamina, poliamid, alkohole OXO, plastyfikatory czy biel tytanowa. Ważnym filarem strategii Grupy Azoty są inwestycje, a największym projektem są Polimery Police,

„W Grupie Azoty wdrażamy nowoczesne rozwiązania odpowiadające potrzebom polskiego i europejskiego rolnictwa. Konsekwentnie rozwijamy nowe formuły nawozowe, zgodnie z europejskimi wymaganiami klimatycznymi, stawiając również na innowacyjne rozwiązania z obszaru rolnictwa precyzyjnego. Z dużym zaangażowaniem wspieramy nowe rozwiązania, mające pozytywny wpływ na europejskie rolnictwo, stąd nasza obecność na Europejskim Forum Rolniczym. Takie inicjatywy są szczególnie istotne w obliczu agresji Rosji na Ukrainę i związanych z tym zawirowań na rynkach surowcowych i energetycznych, które są ogromnym wyzwaniem zarówno dla producentów rolnych, jak i producentów nawozów. Bez względu na okoliczności, priorytetem Grupy Azoty pozostaje utrzymanie produkcji na maksymalnym poziomie, by zapewnić stały dostęp do najwyższej jakości nawozów dla krajowych producentów rolnych”

– MÓWI TOMASZ HINC, PREZES ZARZĄDU GRUPY AZOTY S.A.

realizowane przez spółkę celową Grupa Azoty Polyolefins. Jest to jedna z największych inwestycji w polskim i europejskim przemyśle chemicznym, która umożliwi dywersyfikację działalności biznesowej Grupy Azoty, a także pozytywnie wpłynie na pozycję Polski w segmencie tworzyw sztucznych i wzmocni niezależność energetyczno-surowcową kraju.

W 2021 roku Grupa Azoty opublikowała strategię do 2030 roku, która stanowi plan konkretnych działań, napędzanych przez transformację klimatyczno-energetyczną Grupy Kapitałowej. Ogłoszona strategia stanowi odpowiedź Grupy na wymagania europejskiej polityki klimatycznej. Szczegółowe projekty z zakresu m.in. zielonej energii przemysłowej, ograniczenia emisyjności oraz dekarbonizacji opisane zostały w kluczowym projekcie „Zielone Azoty”.

Unijne produkty rolno-spożywcze na rynku wewnętrznym i na rynkach światowych

MARCIN WITULSKI

„Rynek można zdobyć wyłącznie jakością, kluczowa jest też umiejętność elastycznego dostosowania się do zmieniających się okoliczności i nowych rynków”

Tematami przewodnimi debaty były przede wszystkim perspektywy rozwoju handlu produktami rolno-spożywczymi na rynkach wewnętrznych, wpływ wojny w Ukrainie na kierunki i możliwości eksportu produktów z Polski i UE oraz możliwości i sposoby zdobycia rynków krajów trzecich. W dyskusji uczestniczyli:

- **Andrzej Chodkowski** – Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa
 - **Dariusz Goszczyński** – Dyrektor Generalny Krajowej Izby Drobniarstwa – Izby Gospodarczej
 - **Marcin Witulski** – Prezes Zarządu Polmlek Sp. z o.o. w Lidzbarku Warmińskim
 - **Marcin Wroński** – Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- Moderatorem debaty był Wojciech Szelaąg, dziennikarz ekonomiczny portalu Interia.pl.

Istnieje realne widmo głodu na świecie, a przyczyniają się do tego działania Rosji oraz celowy i świadomy atak na porty, co ma zdestabilizować Europę – takim stwierdzeniem Marcina Wrońskiego rozpoczęła się trzecia debata główna. Temat konfliktu w Ukrainie i jego wpływ na handel przewijał się przez całą dyskusję. Andrzej Chodkowski jest przekonany, że wojna w Ukrainie zmieniła możliwości eksportu na rynki wschodnie. Podczas dyskusji padło więc pytanie, czy konflikt wschodni to dobry moment na wprowadzenie rozwiązań Zielonego Ładu. W opinii Dariusza Goszczyńskiego prowadzą one do ograniczenia produkcji i przyczynią się do zwiększenia cen. Trzeba zatem, jak mówił, zachować ostrożność przy

wdrażaniu rozwiązań Zielonego Ładu, ponieważ obecnie priorytetem jest bezpieczeństwo żywnościowe, a zmniejszenie produkcji będzie miało negatywny skutek w postaci utraty konkurencyjności, np. względem Ameryki Południowej.

Zdaniem Marcina Wrońskiego w sytuacji, gdy coraz trudniej jest konkurować ceną, rozwiązaniem może być koncentracja na jakości rodzimych produktów. Zgodził się z nim Marcin Witulski, który uważa, że rynek można zdobyć wyłącznie jakością, która ma charakter powtarzalny. Kluczowa jest też, według Prezesa Polmlek w Lidzbarku Warmińskim, umiejętność elastycznego dostosowania się do zmieniających się okoliczności i nowych rynków oraz decyzyjność. Elementem konkurencyjności może stać się też wkrótce znakowanie żywności w zakresie wpływu produkcji na środowisko, jak przewiduje Dariusz Goszczyński, a presja pochodzić będzie ze strony konsumentów. Na pewno jednak, jak przekonywał przedstawiciel KOWR, kluczem do sukcesu jest sprzedaż produktów przetworzonych – wyprodukowanych w Polsce, przez polskich pracowników, z polskich

MARCIN WROŃSKI

„Trzeba odbudować patriotyzm konsumencki, co korzystnie wpłynie na wzmocnienie rynku wewnętrznego, a przy okazji – pozwoli zmniejszyć ślad węglowy”

ANDRZEJ CHODKOWSKI

„Dzięki przetwórstwu możemy tworzyć wartość dodaną dla polskich produktów, a w ten proces koniecznie należy włączyć rolników”

produktów. Jego pogląd podzielił Andrzej Chodkowski, podkreślając, że to właśnie dzięki przetwórstwu możemy tworzyć wartość dodaną dla polskich produktów, a w ten proces koniecznie należy włączyć rolników. Prelegenci przyznają, że trzeba poszukiwać nowych rynków i zachęcać przedsiębiorców do ich zdobywania, przekazując im wiedzę na temat specyfiki danego regionu. Nowymi kierunkami powinny stać się kraje arabskie, azjatyckie czy afrykańskie lub – jak w przypadku firmy Polmlek – Chile czy Meksyk. W podbijaniu rynków międzynarodowych rozwiązaniem może okazać się konsolidacja firm w obrębie branży, o czym dużo mówi się w przypadku krajowego drobiarstwa. Andrzej Chodkowski wspominał jednak o trudnościach z wejściem na niektóre rynki, np. azjatyckie, gdzie rygorystyczne procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności, związane z wprowadzeniem produktu do sprzedaży, trwają wiele lat. Mówiono również o konieczności odbudowania patriotyzmu

konsumenckiego, tym bardziej, że kraj pochodzenia ma dla Polaków znaczenie. Wpływie to korzystnie na wzmocnienie rynku wewnętrznego, a przy okazji – pozwoli zmniejszyć ślad węglowy.

Debatę podsumował Andrzej Chodkowski, mówiąc, że na szczeblu krajowym podejmowane są liczne działania w celu pozyskiwania nowych rynków. Zaznaczył jednak, że niezbędne jest wsparcie w tym zakresie ze strony Unii Europejskiej.

DARIUSZ GOSZCZYŃSKI

„Trzeba zachować ostrożność przy wdrażaniu rozwiązań Zielonego Ładu, ponieważ obecnie priorytetem jest bezpieczeństwo żywnościowe”

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

WSPIERAMY POLSKIE ROLNICTWO

Działamy w wielu
obszarach na rzecz
producentów rolnych
i konsumentów

www.kowr.gov.pl

- **Gospodarowanie** Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa
- **Zadania z ustawy** o kształtowaniu ustroju rolnego
- **Nadzór** nad spółkami, w tym hodowlanymi o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej
- **Wspieranie działań** innowacyjnych i rozwojowych w sektorze rolno-spożywczym
- **Restrukturyzacja** zadłużenia podmiotów prowadzących gospodarstwa rolne
- **Mechanizmy** regulacji handlu zagranicznego z krajami spoza UE
- **Analizy** rynkowe i transfer wiedzy
- **Zadania w zakresie** odnawialnych źródeł energii (OZE)
- **Wspieranie osób** zagrożonych wykluczeniem społecznym (pomoc żywnościowa)
- **Monitorowanie** rynków rolnych
- **Wspieranie** konsumpcji i propagowanie zdrowych nawyków żywieniowych
- **Promocja** produktów rolno-spożywczych w kraju i za granicą

PANEL I

Zielone rolnictwo – nowoczesne rozwiązania

W panelu poświęconym zielonemu rolnictwu prelegentami byli:

- **Tamara Jadczyzsyn** – Główny Specjalista w Instytucie Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
- **Jarosław Peczka** – Właściciel BIO-GEN, Inwestor Bio-Lider
- **Jerzy Plewa** – Ekspert Team Europe
- **Mateusz Balcerowicz** – Dyrektor Departamentu Innowacji KOWR

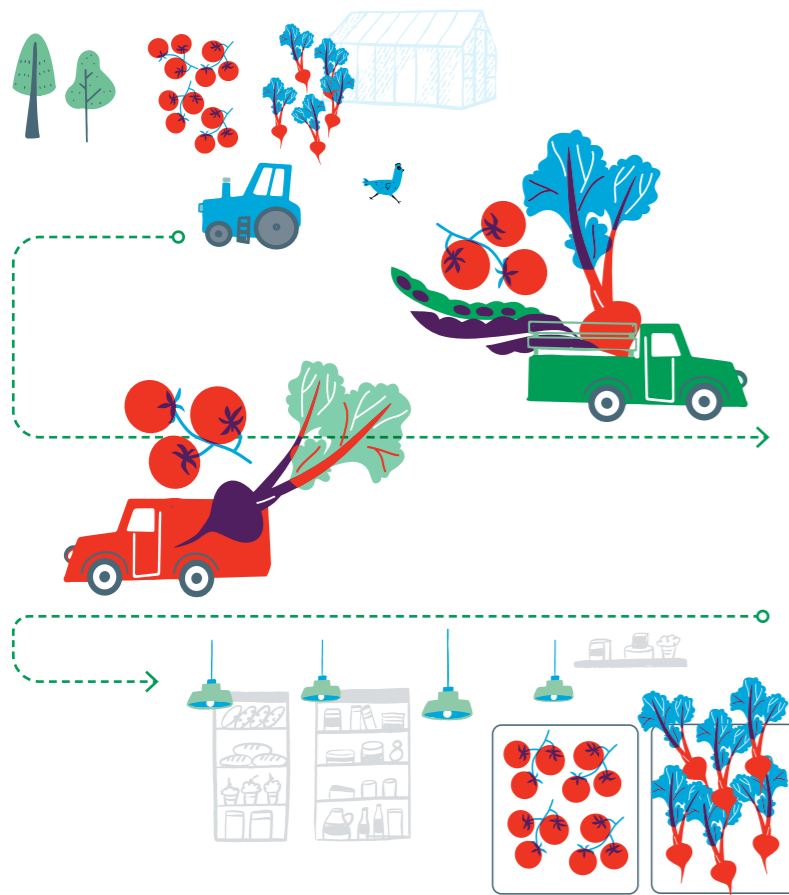
Prowadzącą panel była Magdalena Sobkowiak, prezes stowarzyszenia „Kobiety w Centrum”. Uczestnicy panelu wiele miejsca poświęcili Zielonemu Ładowi. Jerzy Plewa nie miał wątpliwości, że wojna w Ukrainie zmieniła sytuację w rolnictwie w Europie, ale **tylko w Polsce – jak stwierdził – odbywa się dyskusja na temat tego, czy wprowadzać Zielony Ład**, zamiast o tym, jakie zmiany trzeba wdrożyć. Tymczasem jednym z ważniejszych założeń Zielonego Ładu jest w jego opinii bezpieczeństwo żywnościowe, a w Planie Strategicznym WPR nie ma mowy o ograniczeniach w stosowaniu pestycydów. Ekspert Team Europe postawił tezę, iż mając wdrożone zasady ZŁ, nie mielibyśmy dzisiaj problemów z energią, gazem i nawozami. Zdaniem Tamary Jadczyzsyn **założenia Zielonego Ładu wydają się dosyć restrykcyjne i nie w pełni realistyczne**. Uważa, że konieczne jest

uwzględnienie przez KE specyfiki krajów członkowskich, choćby w zakresie wielkości redukcji zużycia pestycydów.

Jarosław Peczka odniósł się natomiast do barier związanych z wdrażaniem innowacji. Wyraził pogląd, iż w Polsce **obawiamy się zmian i to ta postawa w głównej mierze hamuje rozwój zielonego rolnictwa**. Jak twierdzi właściciel BIO-GEN, w naszym kraju brakuje zrozumienia dla rozwiązań z obszaru zielonej biotechnologii, podczas gdy za granicą innowacyjne produkty przyjmuje się z dużą otwartością. Zaznaczył jednak, że zmiany należy prowadzić na drodze ewolucji, a nie dążyć do rewolucji. W jego opinii rozsądek oraz nowe technologie mogą pomóc nie tylko osiągnąć, ale nawet już teraz prześcignąć założenia Zielonego Ładu.

Mateusz Balcerowicz zgodził się, że trudno jest narzucić rozwiązania w dziedzinie innowacji i odnawialnych źródeł energii, jeśli nie ma dla nich zrozumienia i chęci ich stosowania. Choć podkreślił wagę **zachęt finansowych dla beneficjentów** przy wdrażaniu nowych projektów, jest przekonany, że **równie ważne są rozmowy, konsultacje i doradztwo oraz edukacja**. Przywołał przykład projektów takich jak biogaz rolniczy i biomasa, w przypadku których innowacyjny rolnik musi spotkać się z akceptacją lokalnej społeczności.

Na zakończenie dyskusji padło pytanie o wpływ zmian w kierunku zielonego rolnictwa na ceny dla konsumentów. Tamara Jadczyzsyn nie miała wątpliwości, że **finalny odbiorca odczuje wysokość cen produktów**, gdyż wdrożenie innowacji i inwestycje w rolnictwo precyzyjne są kosztowne. Przeciwnego zdania był Jerzy Plewa, który uważa, że ceny żywności nie są pochodną wyłącznie Zielonego Ładu. **Ważne jest, w jaki sposób zostaną zagospodarowane i rozdysponowane środki z budżetu państwa**.

Bronisze
 WARSZAWSKI
 ROLNO-SPOŻYWCZY
 RYNEK HURTOWY S.A.

miejsce, które łączy
 polskich producentów
 owoców i warzyw
 z właścicielami sklepów
 owocowo-warzywnych,
 restauracji, hoteli, domów
 weselnych i barów.

Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy
 Bronisze, ul. Poznańska 98, 05-850 Ożarów Mazowiecki
 ☎ 22 721 55 05 ✉ bronisze@bronisze.com.pl www.bronisze.com.pl

AGRO Ubezpieczenia

MATERIAL MARKETINGOWY

Polski ubezpieczyciel, którego właścicielem jest Fundusz Składkowy Ubezpieczenia Społecznego Rolników

Nawet **do 65% dopłaty** z budżetu państwa do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich

W ofercie posiadamy:

- Ubezpieczenia dla posiadaczy gospodarstw rolnych
- Ubezpieczenie Agrocasco
- Ubezpieczenia komunikacyjne
- Ubezpieczenie przedsiębiorstw rolnych

Zadzwoń: **48 370 48 48**

AGRO Ubezpieczenia - Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, ul. Rodziny Hiszpańskich 8, 02-685 Warszawa
www.agroubezpieczenia.pl

PANEL II

Susza i inne zagrożenia – przyszłość systemu ubezpieczeń rolniczych

branża ubezpieczeniowa nie jest w stanie ponieść ciężaru wielkości odszkodowań od suszy (w przeciwieństwie do ryzyk strictly pogodowych, występujących na ograniczonym terenie, jak gradobicie, deszcze nawalne, przymrozki wiosenne). Zgodził się z nim w tej kwestii Krzysztof Szypuła, który oczekiwałby reformy upowszechniającej ubezpieczenia z prostego powodu: im więcej ubezpieczonych ryzyk i upraw, tym łatwiej obniżyć składkę. Przedstawiciel PZU Życie uważa, że upowszechnienie ubezpieczeń w połączeniu ze wsparciem państwa mogłoby przynieść pozytywne efekty. Daniel Zahorenko przypomniał, że powszechność mają propagować obowiązujące już przepisy umożliwiające rolnikom pokrycie z dopłat bezpośrednich swojej części składki na ubezpieczenie. Celem tego nowego rozwiązania jest ułatwienie rolnikom zawierania umów ubezpieczenia szczególnie w sezonie wiosennym, kiedy angażują oni własne duże środki finansowe.

Wiceprezes Zarządu AGRO Ubezpieczeń - Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych wspominał, że jeśli przyjęty zostanie plan strategiczny, od przyszłego roku państwo będzie opłacać 70 proc. składki. Uczestnicy dyskusji mieli jednak wątpliwość, czy taka podwyżka wpłynie na zwiększenie zainteresowania ubezpieczeniami wśród rolników. Kluczowe jednak, zdaniem Daniela Zahorenko, jest zabezpieczenie dotacji państwa na dopłaty do ubezpieczeń. W tym roku państwo zabezpieczyło 1,5 mld zł na ten cel, co daje rolnikom duże możliwości w zakresie ubezpieczeń. Jednak, jak podkreślił, mimo iż w przeszłości zabezpieczone były znaczne środki w budżecie państwa, rolnicy nie korzystali z ubezpieczeń. Wiktor Szmulewicz zwrócił uwagę na różnicę między Polską a innymi krajami europejskimi, tłumacząc, że zjawisko suszy jest w naszym kraju bardziej widoczne niż tam, ponieważ 2/3 gruntów rolnych jest słabej jakości. W przypadku takich gleb ryzyko wystąpienia suszy jest

Czy w Polsce można dokonać skutecznej reformy ubezpieczeń rolniczych? Jaka powinna być rola państwa w tym procesie? Czy możliwe jest zagwarantowanie ochrony pracy rolników i producentów? Na te pytania szukali odpowiedzi:

- **Konrad Rojewski** – Dyrektor underwritingu ds. ryzyk rolnych, Polskie Towarzystwo Reasekuracji S.A.
- **Krzysztof Szypuła** – Członek Zarządu PZU Życie SA
- **Daniel Zahorenko** – Wiceprezes Zarządu, AGRO Ubezpieczenia - Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych
- **Wiktor Szmulewicz** – Prezes Krajowej Rady Izb Rolniczych

Panel poprowadziła prof. Katarzyna Szwedziak z Politechniki Opolskiej.

Dyskusję rozpoczął Konrad Rojewski, przytaczając kilka istotnych faktów dotyczących ubezpieczeń rolniczych w Polsce i na świecie. Ryzyka systemiczne powodują globalnie ponad 70 proc. szkód w uprawach rolnych, w tym susza – ponad 60 proc. Rządy państw na całym świecie szukają możliwości wspierania ubezpieczeń rolnych organizacyjnie i finansowo, by te ryzyka stały się możliwe do wyceny. Jak tłumaczył, w przypadku tych właśnie ryzyk 2/3 składki opłaca budżet państwa (1/3 przez rolnika), ponieważ

w jego opinii niemal pewne, a w konsekwencji – praktycznie niemożliwe do ubezpieczenia. Przy dobrych glebach zjawisko suszy również występuje, ale na mniejszą skalę. Być może, jak proponował, **rozwiązaniem mógłby być system amerykański, w którym rolnik ubezpiecza się od utraty przychodu**. Warunkiem jednak w takim modelu jest prowadzenie księgowości (obecnie prowadzi ją w Polsce jedynie 100 tys. gospodarstw wiejskich). Konrad Rojewski na zakończenie debaty wymieniał **główne obszary i słabości obecnego systemu ubezpieczeń**, które należy uwzględnić

w planowanej reformie: ubezpieczenie ryzyka suszy, które jest drogie i nie jest powszechnie ubezpieczane; jednakowa oferta dla wszystkich rolników, podczas gdy jego zdaniem, i zgodzili się z tym wszyscy prelegenci, **konieczna jest dywersyfikacja produktów ubezpieczeniowych** oraz zróżnicowanie oferty dla różnych grup rolników; brak dotacji w przypadku utraty zysków w wyniku ptasiej grypy czy afrykańskiego pomoru świń bądź ogólnie ubezpieczenia zwierząt; a w końcu i kwestia ubezpieczeń w sadownictwie, gdzie rentowność produkcji wynosi 4 proc., co odpowiada wielkości składki.

PANEL III

Cyfrowa wieś – perspektywy rozwoju

Udział w dyskusji poświęconej „cyfrowym” potrzebom obszarów wiejskich i ich mieszkańców wzięli:

- **Marek Zagórski** – Posel na Sejm RP, b. minister cyfryzacji
- **Paweł Łyśańczuk** – Wiceburmistrz Międzyrzecza Podlaskiego
- **Sławomir Palczewski** – Head of Poland Enterprise NOKIA Solutions and Networks Sp. z o.o.
- **Łukasz Komorowski** – Pracownik naukowy IRWiR PAN

Moderatorem panelu była Sylwia Czubkowska – dziennikarka ekonomiczna Magazynu Spider’s Web+.

Czy białe plamy na mapie Polski to już przeszłość? Od tego pytania rozpoczęła się dyskusja na temat cyfryzacji gmin w Polsce. Marek Zagórski stwierdził, że **dziś powinniśmy mówić nie o dostępie do internetu w ogóle, ale o jakości dostępu** – do szybkiego internetu, opartego na dwóch źródłach (ze względów bezpieczeństwa): światłowodzie oraz łączności bezprzewodowej, bazującej na technologiach najbardziej zaawansowanych (przynajmniej LTE). Były minister cyfryzacji podkreślił, że w efekcie Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa do szybkiego internetu przyłączonych zostało ok. 3 mln gospodarstw domowych, z czego większość na terenach wiejskich. **Przyłączenia wymaga jeszcze ok. 3 mln gospodarstw domowych** (ok. 2,5 mln budynków mieszkalnych), w perspektywie co najmniej kilku lat. Na ten cel zabezpieczone zostały środki w Krajowym Planie Odbudowy i w polityce spójności. Paweł Łyśańczuk zwrócił uwagę, że **białe plamy to nie tylko domena domena tzw. ściany wschodniej**. Są one rozłożone równomiernie

w całym kraju, choć wyjątkiem jest Polska południowo-zachodnia. Z jego punktu widzenia, jako samorządowca, większym problemem niż sam dostęp do sieci był dostęp do urządzeń końcowych (modem, router).

Łukasz Komorowski przedstawił **statystyki dotyczące dostępu społeczności lokalnych do internetu**. Z danych Monitoringu Rozwoju Obszarów Wiejskich (2019), realizowanego przez Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej we współpracy z IRWiR PAN, wynika, że do sieci internetowej ma dostęp 76 proc. lokali mieszkalnych w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich. Dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej wskazują natomiast, że **dostęp do internetu stacjonarnego, o przepustowości powyżej 30 mb/sek., posiada zaledwie 30 proc. gospodarstw zlokalizowanych na obszarach wiejskich**, podczas gdy w miastach wskaźnik ten wynosi 62 proc. Po zakończeniu wydatkowania środków z programu Polska Cyfrowa wskaźnik dla gmin wiejskich ma wzrosnąć do poziomu, jaki występuje w miastach.

Sławomir Palczewski, przedstawiając perspektywę firmy działającej globalnie, uznał **program Polska Cyfrowa za wyjątkowy w skali Europy**. Jego efektem było m.in. powstanie hurtowego operatora światłowodowego. Zaznaczył jednocześnie, że zbudowanie sieci hurtowej od strony technologicznej jest sprawą prostą, a komplikacje związane są głównie z kwestiami administracyjnymi, pozwoleniami czy dostępem do niezbędnej infrastruktury. W tym miejscu Marek Zagórski podkreślił, jak **ważne**

jest przy budowie sieci zaangażowanie samorządów jako partnera strategicznego – dla każdego operatora hurtowego i detalicznego, dla Centrum Projektów Polska Cyfrowa i UKE, ponieważ to samorządy mają najlepszą wiedzę na temat bieżących i przyszłych potrzeb w gminach.

W trakcie dyskusji pojawiła się jednak wątpliwość, czy gminy potrafią określić swoje „cyfrowe” potrzeby. Łukasz Komorowski uważa, że można je zdiagnozować, wychodząc od pytania o problemy gminy, np. w obszarze usług publicznych, a w których rozwiązaniu mogłyby pomóc technologie cyfrowe. Odpowiada temu koncepcja Smart Villages, wpisana jako jeden z instrumentów w Planie Strategicznym WPR w Polsce. Smart Villages to **wsie i społeczności lokalne, wykorzystujące technologie cyfrowe i innowacje** do poprawy jakości życia, polepszenia standardu usług publicznych i lepszego wykorzystania zasobów lokalnych.

Cyfryzacja może być również narzędziem do poprawy efektywności produkcji rolnej. Mówił o tym na zakończenie panelu Sławomir Palczewski, wspominając w tym kontekście o nowym światowym trendzie – budowie przez zakłady produkcyjne tzw. radiowych sieci prywatnych, bazujących na technologiach 4G, LTE, 5G. Własna bezpieczna sieć pozwala na zintegrowanie wszystkich procesów, optymalizację produkcji, obniżenie kosztów wytwarzania produktów rolnych. Przedstawiciel Nokii przekonywał jednocześnie, że technologia 5G to kolejny wymiar cyfryzacji.

Wręczenie nagród w konkursie Innowacyjny Rolnik

Tradycyjnie, podczas forum, odbyło się rozstrzygnięcie konkursu „Innowacyjny Rolnik”, organizowanego przez Tygodnik Poradnik Rolniczy wspólnie z Fundacją Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej. W konkursie nagradzani są rolnicy prowadzący nowoczesne gospodarstwa.

Zwycięzcami zostali:

- **Barbara Baj-Wójtowicz**, której przyznano tytuł Innowacyjnego Rolnika w kategorii **INNOWACYJNY ROLNICZY HANDEL DETALICZY I SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA**
- **Anna i Adam Skopowie** – otrzymali tytuł Innowacyjnego Rolnika w kategorii **INNOWACYJNE GOSPODARSTWO RODZINNE**
- **Elżbieta Miodowska** – laureatka konkursu w kategorii **INNOWACYJNY ROLNICZY HANDEL DETALICZY I SPRZEDAŻ BEZPOŚREDNIA** oraz **INNOWACYJNE PRZEDSIĘBIORSTWO NA WSI**

Strefa Agro

- magazyn nowoczesnego rolnika

KONKURS

top agrar

profi

TPR Tygodnik Poradnik ROLNICZY

Elita

Wiom

ROLNIK

- ZAWÓD WIELKIEJ WAGI!

Wartość nagrody głównej to
290 280,00 zł brutto

Weź udział w konkursie
i wygraj ładowarkę
WEIDEMANN!

oraz 1 z 5 nagród od każdego
czasopisma, za zajęcie 2 miejsca.

1. **Odgadnij wagę** ładowarki WEIDEMANN 1390 wraz z paletą naszych gazet.
2. **Wymyśl hasło** promujące wybrane czasopismo PWR.
3. **Wejdz na stronę** www.konkurs.pwr.agro.pl i wypełnij zgłoszenie konkursowe.

miesięcznik
przedsiębiorca rolny

ogólnopolski miesięcznik dla przedsiębiorców z branży rolnej

Skontaktuj się z działem prenumeraty
tel. 52 584 17 47/ 57, prenumerata@apra.pl

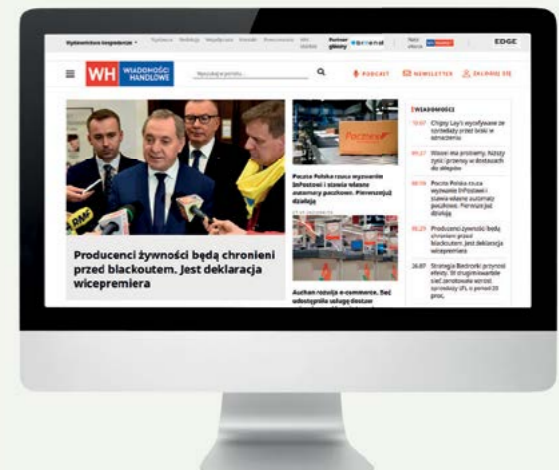

Kup w e-sklepie
www.agropolska.pl/sklep

www.agropolska.pl
codzienny serwis najświeższych informacji

Wybierz pakiet
PEŁEN KORZYŚCI

Dowiedz się więcej:
<https://www.wgbiznes.pl/whplus>

**RÓB TO, CO KOCHASZ NAJBARDZIEJ,
A MY ZAJMIEMY SIĘ RESZTĄ**

Farmer
gruntowne wsparcie rolnika
eksperti, doradcy, praktycy

Farmer.pl
codzienne wsparcie rolnika
wiedza, porady, testy

gielदारolna.pl
kup lub sprzedaj
maszyny, sprzęt, środki do produkcji, płody rolne

Znajdziesz nas na:

Zapisz się na codzienny **newsletter!**
Wejdź na www.farmer.pl

WRP
WIADOMOŚCI ROLNICZE POLSKA

OGÓLNOPOLSKI MIESIĘCZNIK SEKTORA AGRO

ODWIEDŹ NASZ PORTAL

Wydawnictwo Plantpress Sp. z o.o.
ul. Juliusza Lea 114a, 30-133 Kraków
Dział reklam: +48 731 950 450, wioletta.dziedzic@plantpress.pl
Redakcja: +48 12 636 18 51, +48 501 656 483

Podziękowania

Dziękujemy za udział i współtworzenie IV edycji Europejskiego Forum Rolniczego. Mamy nadzieję, że dyskusje, jakie miały miejsce podczas Forum, pozwoliły nakreślić obraz, w jakiej sytuacji znajduje się polskie i europejskie rolnictwo, zdefiniować jego rolę w gospodarce oraz zarysować problemy, z którymi sektor musi zmierzyć się teraz i w przyszłości. Już dzisiaj zapraszamy Państwa do uczestnictwa w kolejnej, V edycji Europejskiego Forum Rolniczego, które planujemy zorganizować w marcu 2023 roku w Jasionce.

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej
i Agro Promotion

